කොළඹ නගරය ආශ්‍රිත සංස්කෘතික භූමි දර්ශනයේ වෙනස්වීම පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

ශ්‍රියාණි හතුරුසිංහ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය /කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

Sriyani Hathurusinghe, Department of Archeology, University of Kelaniya

ශ්‍රී ලංකාවේ එක් එක් යුගයන්හිදී නගර පිහිටුවීම විවිධ හේතූන් මත ස්ථාන කිහිපයක් මුල් කරගෙන පැවති බව ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර වලින් තහවුරු වේ. අනුරාධපුරය, පොළොන්නරුව, දඹදෙනිය, යාපහුව, ගම්පොළ, මහනුවර වැනි ඓතිහාසික නගරවලින් පසුව කොළඹ නගරයක් බවට පත්වූයේ වසර දෙසීයයකට පමණ පෙරය. දිවයිනේ නිරිතදිග තෙත් කලාපයේ පිහිටි එය ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන අගනගරය බවට ද පත්වී ඇත.

දේශීය පාලකයන්ගේ අවසන් කාලයේදී කොළඹ ආශ්‍රිත කෝට්ටේ ප්‍රධාන දේශපාලන මධ්‍යස්ථානයක් වූ අතර පෘතුගීසීන්, ලන්දේසීන්, හා ඉංග්‍රිසීන් කොළඹ පිහිටි ස්වාභාවික වරාය ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයක් බවට පත් කරගෙන තිබේ. නමුත් ඓතිහාසික මූලාශ්‍රවලට අනුව ක්‍රි.පූ. 6 වන සියවසේදී කොළඹ නගරයට ආසන්න කැළණිය, දේශපාලනික වශයෙන් ප්‍රාදේශීය පාලනයක් පැවති ස්ථානයකි. එතැන් පටන් ක්‍රි.ව. 15 වන සියවස දක්වාම කොළඹ වර්ධනය වන ජනගහණයක් සහිත ජනාවාසයක් බවට පත්විය. ක්‍රි.ව. 15 වන සියවසේ බටහිර ජාතීන්ගේ පැමිණීමෙන් පසුව කොළඹ ජනාකීර්ණ හා නාගරික ලක්ෂණ සහිතව වෙනස්වීමට පටන් ගත්තේය. එහිදී කොළඹ ආශ්‍රිතව පැවැති ස්වාභාවික භූමි දර්ශනය ःන්එමර්ක බ්බිජ්වැ* සංස්කෘතික භූමිදර්ශනයක් ःක්‍මකඑමර්ක බ්බිජ්වැ* බවට පත්වූයේ ජාතීන් කීපයකගේ බලපෑම හේතුකොට ගෙනය.

අතීතයේදී කොළඹ ආශිතව පැවැති ස්වාභාවික භූ දර්ශනය සංස්කෘතික භූමි නිර්මාණය නිසා බොහෝ වෙනස් වී ඇති අතර කාලයෙන් කාලයට මේ භූමියෙහි සිදුවන වෙනස්වීම් නිසා පැරණි අවධීන්ට අයත් භූමිදර්ශනය යටපත් වෙමින් පවතී. මේ පැරණි ස්වරූපය පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් මතුකර ගැනීම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වූ අතර වර්තමානයේ කොළඹ නගරයේ සිදු කෙරෙන සීඝ්‍ර සංවර්ධන කටයුතු නිසා විනාශවෙමින් පවතින පැරණි භූ දර්ශනය අධ්‍යයනය කිරීම අනාගත පර්යේෂකයන්ට බෙහෙවින් වැදගත්වනු ඇත. ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර පදනම් කරගනිමින් මෙම පර්යේෂණය සිදු කෙරිණි.

මුඛ්‍ය පද :   කොළඹ , ස්වාභාවික භූමි දර්ශනය , සංස්කෘතික භූමි දර්ශනය